

**Pohjois-Karjalan
Älykkäät kylät -hanke**

Hiljentyneet kylät

POHJOIS-KARJALAN ÄLYKKÄÄT KYLÄT

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Elinvoimakeskus

Euroopan unionin
osarahoittama

Ihmisten kokoisille ideoille!

Sisältö

1.	Tilannekuva	5
2.	Hiljentyneiden kylien analyysi	6
2.1	Vahvuudet	6
2.2	Heikkoudet.....	7
2.3	Haasteet.....	8
2.4	Mahdollisuudet.....	8
3.	Tulevaisuuskuva.....	10
3.1	Visio	10
3.2	Toiminta-ajatus	10
3.3	Menestystekijät	10
3.4	Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet.....	10
3.5	Toimeenpano ja aikataulu.....	11
4.	Seuranta ja arviointi.....	12
5.	Lopuksi	13
Liite 1 :	Älykkäät kylät -toimintamalli yhdistysten elvyttämiseen	14

1. Tilannekuva

Pohjois-Karjalan maaseudun kylät ovat tunnettuja yhteisöllisyyden, paikallisidentiteetin ja elinvoiman ytiminä. Viime vuosien ja vuosikymmenten rakennemuutokset, kuten väestön ikääntyminen, palveluiden keskittyminen ja koronan vaikutukset, ovat kuitenkin heikentäneet monien kylien toimintakykyä ja vetovoimaa.

Kylien toiminnan aktiivisuus vaihtelee suuresti niin kuntien sisällä kuin naapurikylienkin välillä. Toiset kylät ovat edelleen aktiivisia ja elinvoimaisia: niillä on selkeä yhteinen tekemisen muoto, kuten kylätalo, tapahtuma tai jonkin muun toiminnan ympärille syntynyt talkoo- ja vapaaehtoisporukka. Toisaalla taas kylätoiminnan hiipuminen näkyy samankaltaisina piirteinä eli aktiivisia jäseniä on vähän, vapaaehtoisia on vaikea löytää ja hallinnollinen taakka kasautuu muutaman toimijan harteille.

Silti kylätoiminta nähdään yhä tärkeänä: se ylläpitää yhteisön hyvinvointia, vahvistaa paikallista osallisuutta ja luo merkityksellisiä sosiaalisia verkostoja. Monilla kylillä on edelleen halu pitää kiinni perinteistään ja yhteisestä tekemisestä, vaikka resurssit olisivat niukat.

Hiljentyneiden kylien haasteeseen on kuitenkin tärkeää vastata maakunnallisella tasolla. Yhdistystoiminnan hiipumiseen on

löydettävissä monenlaisia apuvälineitä ja tukimuotoja, joilla voidaan lisätä eloa ja mahdollistaa yhdistysten uudelleenkäynnistys. Hankkeeseen ilmoittautuneet hiljentyneet kylät ovat jo saaneet merkittävää tukea oman toimintansa jatkon kannalta, usein pelkästään sillä, että heidän tilanteeseensa on pysähdetty, heitä on kuultu ja yhdessä on pohdittu ratkaisuja. Osalle riittää yhteinen keskustelu ja ideoiden vaihtaminen, kun taas toiset ovat tarvinneet ulkopuolisen asiantuntijan apua esimerkiksi lakipalveluissa tai hankevalmistelussa.

Myös verkostoitumisen rooli nousee vahvasti esiin. Jos yhdistyksellä on pulaa tekijöistä, yhtenä vaihtoehtona voi olla yhdistyksen sulauttaminen toiseen aktiivisempaan toimijaan tai liittyminen isomman sateenvarjoryhdyhdistyksen alle. Näin oma toiminta voi jatkua perinteiseen tapaan, mutta kevyemmällä hallinnollisella kuormalla ja vahvemalla toisten toimijoiden tuella.

2.

Hiljentyneiden kylien analyysi

2.1 Vahvuudet

Kylien yhdistysten juuret ulottuvat usein pitkälle historiaan, ja niiden toiminta perustuu vahvaan yhteisöllisyyteen sekä oman kylän kehittämisen perinteeseen.

Vaikka toiminta on monin paikoin hidastunut, kokevat paikalliset asukkaat ja toimijat sen edelleen tärkeänä ja säilyttämisen arvoisena. Yhdistyksen purkaminen nähdään yleensä viimeisenä vaihtoehtona, sillä halu ylläpitää yhteisöllisyyttä ja kylän elinvoimaa on yhä vahva.

Useissa kunnissa ja kylissä toimii perinteisten kyläyhdistysten lisäksi muita yhteisöjä ja seuroja, joiden ideologinen pohja on samankaltainen. Näiden toimijoiden välinen yhteistyö voi vahvistaa kaikkien osapuolten toimintaa ja elävöittää kylien yhteisöelämää. Samalla myös laaja kylätalojen ja muiden kokoontumispaikkojen infrastruktuuri pysyy käytössä ja saa uutta elinvoimaa.

Maakunnan tasolla yhdistystoiminnan tukena toimii useita vahvoja toimijoita. Kunnat tukevat yhdistyksiä joko suoraan avustuksilla tai tarjoamalla maksuttomia tiloja käyttöön, vaikka tukikäytännöissä onkin eroja kuntien välillä. Lisäksi Leader-ryhmät ja muut maaseudun kehittäjät tarjoavat asiantuntemusta, valmiita verkostoja ja tukea hanketoimintaan. Näiden toimijoiden kautta Pohjois-Karjalan kylien ääni kuuluu laajemmalla tasolla, ja kylätoimijoilla on käytössään vahva maakunnallinen yhteistyöverkosto ja kehittämistahto.

Nuoremman yhdistystoimijasukupolven myötä digitaalisuuden käyttöönotto madaltuu ja uutta osaamista tulee mukaan. Nuoret tuovat mukanaan taitoa ja rohkeutta hyödyntää uusia viestintävälineitä ja työkaluja, jotka helpottavat esimerkiksi tiedottamista ja yhteydenpitoa. Yhä useammin yhdistyksissä otetaan käyttöön sähköinen kirjanpito, digitaaliset kokousmateriaalit, verkkosivut ja sisäisen viestinnän apuvälineet. Tämä lisää toiminnan tehokkuutta ja mahdollistaa uudenlaista yhteistyötä kylien välillä.

Vahvuudet

- Vahva kylätoiminnan perinne ja kulttuuri
- Aktiivisia toimijoita ja olemassa oleva infrastruktuuri
- Leader-ryhmiä ja kehittämisorganisaatioita, joilla on osaamista ja valmiit verkostot
- Kyläläisten halu säilyttää yhteisöllisyys ja paikallinen identiteetti
- Digitaalisten ratkaisujen hyödyntämiselle on kiinnostusta ja valmiuksia
- Maakunnallinen yhteistyö ja kehittämistähtavat ovat vahvistuneet viime vuosien aikana

Heikkoudet

- Vapaaehtoisten ja aktiivien vähyys
- Hallinnollinen taakka ja byrokratia kuormittavat pieniä yhdistyksiä.
- Digiosaamisen epätasaisuus
- Ikääntyvä väestö ja muuttotappio vaikeuttavat uusien toimijoiden löytämistä.
- Tieto ei aina liiku kylien välillä, jolloin hyviä käytäntöjä ei levitetä laajemmin.
- Yhteinen viestintäkanava tai alusta puuttuu

Uhat

- Vähenevä jäsenmäärä ja sitoutumisen vaikeus
- Taloudelliset paineet ja rahoituksen epävarmuus
- Kylätalojen ylläpito ja tilojen vajaakäyttö
- Digitaalisen osaamisen ja viestinnän puutteet
- Yhteistyön ja verkostoitumisen vähäisyys

Mahdollisuudet

- Monipaikkaisuuden ja uusien asukkaiden tuomat voimavarat
- Digitaaliset työkalut viestintään ja yhteisöllisyyteen
- Yhdistysten yhteistyö ja yhdistymiset toimintakyvyn vahvistajina
- Uudet toimintamallit, joissa kylätoiminta joustaa elämäntilanteiden mukaan

2.2 Heikkoudet

Hiljentyneiden kylien suurimpia haasteita on vapaaehtoisten ja aktiivien vähyys.

Monet yhdistykset eivät ole onnistuneet houkuttelemaan uusia toimijoita mukaan, ja pitkään mukana olleet ovat väsyneet järjestötoiminnan pyörittämiseen ja hallinnollisiin tehtäviin. Toiminta on usein jäänyt muutaman henkilön varaan ja monesti samat ihmiset ovat mukana myös muiden yhdistysten toiminnassa, jolloin aika ja voimavarat kohdistuvat aktiivisempien yhdistysten ylläpitämiseen.

Uusien jäsenten rekrytointi on monilla yhdistyksillä jäänyt taka-alalle, minkä seurauksena toiminta ei ole uudistunut vuosi-

kausiin. Tämä johtaa helposti siihen, että yhdistyksen toiminta junnaa paikallaan eikä houkuttele uusia osallistujia. Väestön ikääntyminen ja muuttotappio heikentävät entisestään uusien toimijoiden löytymistä ja kylien elinvoimaa.

Yhdistyksiä sitoo yhdistyslaki, joka edellyttää tiettyjä hallinnollisia toimia, kuten vuosikokousten, tilinpäätösten ja sääntömääräisten kokousten järjestämistä. Lisäksi yhdistyksillä on usein vastuullaan avustushakemuksia, tapahtumien järjestämistä ja viestintää, jotka kuormittavat jo valmiiksi vähäisiä resursseja. Hallinnollinen työmäärä voi muodostua liian raskaaksi, jos aktiivisia toimijoita on vähän.

Digiosaaminen voisi helpottaa monia näistä haasteista, mutta kaikilla yhdistyksillä ei ole käytössään tarvittavia taitoja, laitteita tai yhteyksiä digitaalisten työkalujen hyödyntämiseen. Tämän vuoksi monet toimijat jäävät yksin oman yhdistyksensä haasteiden kanssa.

Yhteistyö lähialueiden yhdistysten välillä on usein vähäistä. Tieto ei aina kulje kylien välillä, yhteisiä tapahtumia ei järjestetä, eikä hyviä käytäntöjä tai uusia ideoita leviä laajemmin. Tämä eriyttää toimijat toisistaan ja vähentää vertaistukea sekä mahdollisuuksia yhteiseen kehittämiseen.

Monilta hiljentyneiltä yhdistyksiltä puuttuu myös tehokas tiedotuskanava, mikä heikentää näkyvyyttä ja verkostoitumista. Potentiaaliset uudet toimijat eivät välttämättä tiedä, mitä toimintaa omalla lähi-alueella on tarjolla. Myös monipaikkaisten ja uusien asukkaiden tavoittaminen on usein vaikeaa, jos yhdistyksen yhteystiedot ja ajantasainen tieto eivät ole helposti löydettävissä.

Yhdistyksen toiminnan jatkuvuutta voisi joissain tapauksissa turvata myös liittymällä osaksi toista aktiivista yhdistystä tai suurempaa alueellista toimijaa. Näin kylän toiminta voisi jatkua, vaikka oma yhdistys ei enää itsenäisesti jaksaisi ylläpitää hallinnollisia tehtäviä.

2.3 Haasteet

Pohjois-Karjalan kylät elävät murroksen aikaa. Monilla paikkakunnilla väestö vähenee ja ikääntyy, mikä näkyy yhdistysten toiminnan hiipumisena ja kylien yhteisöllisen elämän kaventumisena. Aktiivisia toimijoita on yhä vähemmän, ja hallinnollinen vas-

tuu kasaantuu harvoille. Samaan aikaan palveluiden keskittyminen, taloudellinen epävarmuus ja muutokset vapaaehtoistoiminnan luonteessa haastavat perinteisiä toimintamalleja.

Kyläyhdistysten elinvoimaan vaikuttaa myös ajan ja osaamisen puute. Monet yhdistysten hallitukset kokevat, että yhdistystoiminta on liian raskasta ja byrokraattista. Talouden ja kirjanpidon hallinta, jäsenrekisterit, tapahtumajärjestelyt sekä viestintä vaativat taitoja ja välineitä, joita kaikilla ei ole. Myös sukupolvenvaihdos on monella kylällä tekemättä, koska nuoria ei aina saada mukaan, vaikka heillä olisi kiinnostusta ja osaamista. Toisaalta lapsiperheiden mukana oloa voi rajoittaa käytettävissä oleva aika.

Kylien välinen yhteistyö ja verkostoituminen ovat usein satunnaista, ja parhaat käytännöt jäävät helposti yksittäisten yhdistysten sisälle. Tämä heikentää mahdollisuuksia jakaa resursseja ja kehittää uusia toimintatapoja yhdessä. Hiljentyneillä kylillä ei välttämättä ole voimaa tai välineitä käynnistää toimintaansa uudelleen omin voimin, vaikka halua ja ideoita olisi.

2.4 Mahdollisuudet

Älykkäät kylät -toimintamallin avulla Pohjois-Karjala voi rakentaa vahvan maakunnallisen yhteisön, joka jakaa resursseja, osaamista ja uusia toimintatapoja yli kuntarajojen.

Kyläyhdistysten keskeinen haaste on usein tavoittaa asukkaat ja saada tieto tapahtumista leviämään. Tätä varten voidaan hyödyntää digitaalisia kanavia, kuten Facebook- ja Instagram-sivuja, WhatsApp- tai

Signal-ryhmiä, uutiskirjetyökaluja (esimerkiksi Yhdistysavain, Mailchimp, Creamailer) sekä kylien yhteistä verkkosivualustaa tai omia verkkosivuja (Yhdistysavain, Webnode), jossa on tapahtumakalenteri, ilmoitustaulu ja mahdollisuus palautteen antamiseen. Yhteinen maakunnallinen Älykkäät kylät -portaali voisi toimia tiedonvaihdon ja näkyvyyden keskuksena, josta löytyvät myös muiden kylien hyvät käytännöt ja materiaalipankit.

Monet yhdistykset kokevat hallinnolliset tehtävät raskaiksi. Tätä voidaan helpottaa käyttämällä pilvipohjaisia asiakirja-alustoja, kuten Google Drivea tai Microsoft 365 -palvelua, joissa kokouspöytäkirjat, budjetit ja suunnitelmat ovat helposti kaikkien vastuuhenkilöiden saatavilla. Sähköiset allekirjoituspalvelut, kuten SignHero tai Visma Sign, nopeuttavat päätöksentekoa, ja sähköiset jäsenrekisterit, kuten Holvi ja Membook, tuovat läpinäkyvyyttä jäsenasioihin ja maksuliikenteeseen. Kirjanpidon osalta kevyet digipalvelut, kuten Holvi, Holli, Tapio, Pivo yritys tai Netvisor Light, sopivat pienille yhdistyksille, jotka haluavat siirtyä pois paperikuiteista ja manuaalisesta tilinpidosta.

Digitaaliset varausjärjestelmät voivat merkittävästi helpottaa kylätalojen hallintaa. Esimerkiksi sähköinen varauskalenteri, kuten Google Calendar tai varauspalvelu Skedda, mahdollistaa tilojen hallinnan, vuokrausten seurannan ja laskutuksen automatisoinnin. Etävalvontaan ja energiankulutuksen seurantaan tarkoitettut sovellukset voivat auttaa pienentämään kustannuksia ja parantamaan turvallisuutta. Lisäksi digitaalinen ilmoitustaulu kylätalon aulassa tai verkkosivuilla voi toimia ajan-

kohtaisten tiedotteiden ja tapahtumailmoitusten jakokanavana.

Digitaaliset välineet mahdollistavat koulutusten ja vertaistapaamisten järjestämisen riippumatta sijainnista. Teamsin ja Zoomin ohella voidaan hyödyntää verkko-opintoalustoja, kuten Moodlea tai LearnWorldsia, kylätoimijoiden koulutuksiin ja opastusmateriaaleihin. Näiden avulla voidaan jakaa esimerkiksi malliasiakirjoja, ohjeita yhdistymisprosesseihin tai esimerkkejä onnistuneista hankehakemuksista. Talkoolaisien järjestämiseen ja yhteen saattamiseksi yhdistykset voivat hyödyntää esimerkiksi digitaalisia talkootyölistoja.

Uusien jäsenten mukaan saamiseen voidaan hyödyntää verkkokyselyitä ja äänestystyökaluja, kuten Google Forms ja Mentimeter, yhteisten asioiden suunnittelussa. Digitaalinen ideaseinä tai osallistava kartta-alusta voi innostaa asukkaita jakamaan ideoita ja havaintoja kylän kehittämiseen. Myös kylien yhteinen Facebook- tai Teams-ryhmä voi toimia yhteisöllisyyden ja vertaistuen alustana, jossa paikalliset voivat jakaa tietoa, kysyä neuvoa ja kutsua mukaan talkoisiin.

Näiden työkalujen avulla voidaan rakentaa kevyempi, avoimempi ja saavutettavampi yhdistystoiminnan rakenne, jossa yhteisöllisyys ja digitalisaatio tukevat toisiaan. Samalla lisätään kylien elinvoimaa ja luodaan uusia mahdollisuuksia sekä nykyisille että tuleville sukupolville osallistua oman alueensa kehittämiseen.

3.

Tulevaisuuskuva

3.1 Visio

Pohjois-Karjala on älykkäiden, elinvoimaisten ja yhteisöllisten kylien maakunta, jossa yhdistykset toimivat yhteistyössä, hyödyntävät digitaalisuutta ja tarjoavat mahdollisuuksia kaikille osallistua.

3.2 Toiminta-ajatus

Älykkäät kylät -toiminta tukee kylien ja yhdistysten uudistumista, lisää osallisuutta ja vahvistaa yhteisöjen kykyä hyödyntää digitaalisia ratkaisuja sekä toimia kestäväällä tavalla muuttuvassa ympäristössä.

3.3 Menestystekijät

- Yhteisöllisyys ja avoimuus
- Digitaalinen osaaminen ja saavutettavuus
- Verkostomainen yhteistyö
- Nuorten ja uusien asukkaiden mukaan pyytäminen ja saaminen
- Taloudellisesti ja toiminnallisesti kestävä yhdistystoiminta

3.4 Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet

Älykkäät kylät -hankkeilla tulee olla selkeä innovaatioarvo ja merkittävällä osalla hankkokokonaisuutta tulee olla myös uutuusarvoa. Älykkäät kylät -teeman alle meneville hankkeille myönnetään maksimissaan +10 %:n tukitaso muihin hankkeisiin ver-

rattuna. Tämä sillä edellytyksellä, että hankkeessa on selkeästi uutuus- ja/tai innovaatioarvoa. Älykkäät kylät -hankkeissa tukiprosentit voivat poiketa toisistaan maakunnan Leader-ryhmien kesken.

 Tavoite	 Toimenpiteet	 Vastuut	 Mittarit ja seuranta
1. Yhdistystoiminnan elvyttäminen ja jatkuvuuden turvaaminen	<ul style="list-style-type: none"> Koulutukset Vertaistuki ja hallinnollisen taakan keventäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Kyläyhdistykset Leader-ryhmät Kunnat 	<ul style="list-style-type: none"> Aktiivisten yhdistysten määrä Koulutuksiin osallistuneiden määrä Kylätoiminnan avustusten määrä
2. Uusien jäsenten ja nuorten mukaan saaminen	<ul style="list-style-type: none"> Matalan kynnyksen tapahtumat Yhteisökokeilut Markkinointikampanjat 	<ul style="list-style-type: none"> Kylät Kunnat Oppilaitokset 	<ul style="list-style-type: none"> Uusien jäsenten määrä Nuorten osuus toiminnassa Tapahtumakokeilujen määrä
3. Yhdistysten yhteistyön ja yhdistymisten tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> Neuvonta Mallipohjat Lakikoulutukset 	<ul style="list-style-type: none"> Maakunnallinen koordinaatio JANE Leader-ryhmät 	<ul style="list-style-type: none"> Toteutetut yhdistymiset Yhteishankkeiden määrä
4. Digitaalisten työkalujen käyttöönotto	<ul style="list-style-type: none"> Viestintä- ja digikoulutukset Yhteinen alusta ja kalenteri 	<ul style="list-style-type: none"> Kylät Kehittämisen organisaatiot 	<ul style="list-style-type: none"> Digilustojen käyttäjämäärä Viestinnän aktiivisuus
5. Kylätalojen ja tilojen tehokas hyödyntäminen	<ul style="list-style-type: none"> Yhteiskäyttö Varauskalenterit Kustannusten jakaminen Digiohjaus, rakennusten käytöhallinta 	<ul style="list-style-type: none"> Kyläyhdistykset Kunnat 	<ul style="list-style-type: none"> Kylätalojen käyttöaste Yhteisten tapahtumien määrä

3.5 Toimeenpano ja aikataulu

Vaihe 1: Strategian jalkautus ja kuuleminen (2025–2026)

- Strategian esittely ja koulutuskiertue
- Ensimmäiset älykkäät kylät hankkeet, digikokeilut ja yhteiset koulutukset

Vaihe 2: Toiminnan vahvistaminen (2026–2027)

- Yhdistysten yhteistyöverkoston rakentaminen
- Yhdistymis- ja lakkautusprosessien tukeminen
- Nuorille suunnatut osallistumismallit

Vaihe 3: Vakiinnuttaminen ja arviointi (2027–)

- Maakunnallinen seuranta ja vaikutusten arviointi
- Hyvien käytäntöjen jakaminen ja jatkuvan kehittämisen malli

Strategia koskee rahoituskautta 2023–2027. Älykkäät kylät -rahoituksen jatkon tulevaisuus on riippuvainen seuraavan rahoituskauden ohjelmasta.

4.

Seuranta ja arviointi

Strategian edistymistä seurataan vuosittain. Seuranta toteutetaan Älykkäät kylät -hankehakemusten avulla, johon kootaan hakemusten määrä. Älykkäät kylät -hankehakemusten arvioinnissa huomioidaan seuraavat indikaattorit:

- koulutuksiin ja tapahtumiin osallistujat
- yhdistysten toiminnan elpymisen aste
- digiratkaisujen käyttöönoton laajuus
- kylätalojen tai muun yhteisen kokoontumispaikan käyttöaste, digitaaliset ratkaisut ja yhteistyöverkostot

Tulokset kootaan vuosittain Älykkäät kylät -tilannekatsaukseen, jonka avulla tunnistetaan onnistumiset ja tarvittavat jatkotoimenpiteet

5.

Lopuksi

Älykkäät kylät Pohjois-Karjalassa muodostavat maakunnallisen yhteisön, joka hyödyntää osaamistaan, resurssejaan ja digitaalisia työkalujaan viisaasti. Toimintamalli yhdistää kylät ja yhdistykset yhteisen tavoitteen äärelle: vahvistaa elinvoimaa, osallisuutta, jatkuvuutta ja kestävästä kehitystä. Kyse ei ole pelkästään teknologian käyttöönotosta, vaan uudenlaisesta toimintakulttuurista, jossa yhteisöllisyys, yhteistyö ja paikallinen identiteetti kietoutuvat yhteen.

Älykkäät kylät -toimintamallin avulla Pohjois-Karjalan kylät voivat jakaa tietoa, oppia toisiltaan ja löytää yhdessä ratkaisuja muuttuvan ajan haasteisiin. Jokaisella kylällä on mahdollisuus uusiutua omista lähtökohdistaan, löytää omannäköinen tapa toimia ja hyödyntää digitaalisia välineitä yhteisen hyvän edistämiseksi. Toimintamalli tukee sekä aktiivisia että hiljentyneitä kyliä, vahvistaa verkostoja ja helpottaa yhdistystoiminnan jatkuvuutta.

Pohjois-Karjalan vahvuus on sen kylien moninaisuudessa ja ihmisten yhteistyökyvyssä. Kun perinteinen talkoohenki ja nykyaikaiset digitaaliset ratkaisut kulkevat rinnakkain, syntyy maakunta, jossa yhteisöt voivat hyvin ja osallistuminen on mahdollista kaikille.

Tulevaisuuden Pohjois-Karjala on maakunta, jossa Älykkäät kylät -yhteisö on juurtunut pysyväksi osaksi maaseudun kehittämistä. Kylät toimivat yhdessä, tukevat toisiaan ja hyödyntävät älykkäitä ratkaisuja arjen helpottamiseksi, yhteisöllisyyden vahvistamiseksi ja kestävästä tulevaisuuden rakentamiseksi. Näin syntyy maakunta, jossa kylät ovat sekä perinteensä vaalijoita että tulevaisuuden rakentajia eli elävä, avoin ja osallistava Pohjois-Karjala.

Liite 1

Älykkäät kylät -toimintamalli yhdistysten elvyttämiseen

Älykkäät kylät -toiminnalla pystytään vastaamaan kyläyhdistystoiminnan nykyisiin haasteisiin tuomalla esille erilaisia digitaalisia palveluita ja ratkaisuja, jotka helpottavat vapaaehtoisten ja hallitusten arkea. Digitalisaatio ei ole itseisarvo, vaan väline, jolla yhdistystoiminnan kuormittavimmat ja toistuvat tehtävät voidaan keventää, yhteistyötä sujuvoittaa ja osallistumisen kynnystä madaltaa.

Viestintä ja näkyvyys

Kyläyhdistykset voivat hyödyntää digitaalisia kanavia, kuten [Facebook](#)- ja [Instagram](#)-sivuja, [WhatsApp](#)- tai [Signal](#)-ryhmiä sekä uutiskirjetyökaluja (esim. [Mailchimp](#)). Kylien yhteinen verkkosivualusta, jossa on tapahtumakalenteri, ilmoitustaulu ja mahdollisuus palautteen antamiseen, parantaa saavutettavuutta ja näkyvyyttä. Yhteinen maakunnallinen Älykkäät kylät -portaali voisi toimia tiedonvaihdon ja hyvien käytäntöjen keskuksena.

Hallinto ja talous

Pilvipohjaiset asiakirja-alustat ([Google Drive](#), [Microsoft 365](#)) helpottavat dokumenttien hallintaa ja jakamista. Sähköinen allekirjoituspalvelu ([SignHero](#), [Visma Sign](#)) nopeuttaa päätöksentekoa. Sähköiset jäsenrekisterit ([Holvi](#), [Membook](#)) ja kevyet kirjanpito-ohjelmat ([Holvi](#), [Netvisor Light](#)) tukevat läpinäkyvyyttä ja säästävät aikaa.

Kylätalojen hallinta

Sähköinen varauskalenteri ([Google Calendar](#), [Skedda](#)) mahdollistaa tilojen hallinnan ja laskutuksen automatisoinnin. Etävalvonta- ja energiaseurantasovellukset parantavat kustannustehokkuutta ja turvallisuutta. Digitaalinen ilmoitustaulu esimerkiksi kylätalon aulassa tai verkkosivuilla helpottaa viestintää.

Koulutus ja osaaminen

[Teams](#)- ja [Zoom](#)-alustat mahdollistavat koulutusten ja vertaistapaamisten järjestämisen sijainnista riippumatta. Verkkoo-pintoalustat ([Moodle](#), [LearnWorlds](#)) tarjoavat koulutusmateriaaleja, malliasiakirjoja ja tukea yhdistystoiminnan kehittämiseen. Ulkopuoliset toimijat järjestävät paljon laadukasta koulutusta, mutta niiden löytäminen voi olla hankalaa, tässäkin asiassa yhteinen älykkäät kylät -portaali helpottaisi viestintää.

Osallistuminen ja yhteisöllisyys

Verkkokyselyt ja äänestystyökalut ([Google Forms](#), [Mentimeter](#)) mahdollistavat osallistavan päätöksenteon. Digitaaliset ideaseinät ja kartta-alustat tukevat asukkaiden osallistumista kylän kehittämiseen. Yhteiset [Facebook](#)- ja [WhatsApp](#)-ryhmät vahvistavat vertaistukea ja yhteisöllisyyttä.

Ctrl+Alt+Yhdistys

Älykkäät kylät -hankkeessa on tehty Ctrl+Alt+Yhdistys-toimintamalli, joka tarjoaa työkalun ja antaa tukea yhdistysten eri elinkaaren vaiheisiin: elvyttämiseen, yhdistymiseen ja purkamiseen sekä varallisuuden jakamiseen. Toimintamallin tarkoituksena on helpottaa yhdistystoimijoiden arkea ja tukea päätöksentekoa tilanteissa, joissa toiminnan suuntaa on tarkasteltava uudelleen.

Näiden työkalujen avulla voidaan rakentaa kevyempi, avoimempi ja saavutettavampi yhdistystoiminnan rakenne, jossa yhteisöllisyys ja digitalisaatio tukevat toisiaan.

Samalla lisätään kylien elinvoimaa ja luodaan uusia mahdollisuuksia sekä nykyisille että tuleville sukupolville osallistua oman alueensa kehittämiseen.

Elvytys – koulutuksen ja uusien toimintatapojen kautta yhdistykset voivat löytää uusia jäseniä ja vahvistaa toimintaansa.

Yhdistyminen – muistilistat ja mallipohjat tukevat yhdistysten yhdistymisneuvotteluita, sopimusten laadintaa ja yhdistymisprosessin hallintaa.

Purkaminen – vaiheittaiset ohjeet ja juridisesti tarkistetut muistilistat auttavat yhdistyksiä purkautumaan lain ja sääntöjen mukaisesti, säilyttäen yhteisön toiminnan mahdollisuuden myös rekisteröimättömänä.

Varat ja omaisuus – selkeät ohjeet varojen käytöstä, lahjoituksista ja arkistoinnista tukevat vastuullista toiminnan päättämistä.

Mallin digitaalinen toteutus mahdollistaa muistilistojen, ohjeistusten ja ladattavien materiaalien hyödyntämisen helposti verkossa. Se toimii myös koulutusmateriaalina uusille toimijoille, hallituksille ja kyläverkoille.

